

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 405/2015-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 23. júna 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], konajúca prostredníctvom advokáta a konateľa [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 21 CoKR 3/2012 a jeho rozsudkom z 25. septembra 2012 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Obdo 67/2012 a jeho uznesením zo 16. mája 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. septembra 2013 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 21 CoKR 3/2012 a jeho rozsudkom z 25. septembra 2012 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“) a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Obdo 67/2012 a jeho uznesením zo 16. mája 2013 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

V sťažnosti sťažovateľ poukazuje na to, že 26. mája 2005 uzatvoril s obchodnou spoločnosťou [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „[REDAKOVANÉ]“), ako dlžníkom zmluvu o pôžičke, predmetom ktorej bola pôžička vo výške 5 880 320 Sk s 34 % úrokom, so splatnosťou do 5. júla 2006. Zmluvné strany uzavreli 5. júla 2006 dodatok k zmluve o pôžičke, ktorým predĺžili dobu splatnosti do 31. júla 2006 a do 5. novembra 2006. Dňa 5. novembra 2006 uzavreli zmluvné strany dohodu o urovnaní a 6. februára 2008 [REDAKOVANÉ] uznal svoj dlh voči sťažovateľovi vyplývajúci zo zmluvy o pôžičke.

Dňa 30. mája 2005 uzatvoril [REDAKOVANÉ] ako zhotoviteľ zmluvu o dielo so sťažovateľom ako objednávateľom, ktorej predmetom bola výstavba štyroch radových rodinných domov na kľúč v obci [REDAKOVANÉ]. Sťažovateľ 3. mája 2010 odstúpil od zmluvy o dielo z dôvodu nedodržania termínu dodania diela. [REDAKOVANÉ] faktúrou z 3. júna 2010 uplatnil voči sťažovateľovi pohľadávku vo výške 435 513,94 € za práce vykonané podľa zmluvy o dielo do okamihu odstúpenia.

Sťažovateľ a [REDAKOVANÉ] uzavreli 6. februára 2008 dohodu podľa § 262 Obchodného zákonníka, podľa ktorej sa ich vzťahy vyplývajúce zo zmluvy o pôžičke a zmluvy o dielo budú riadiť režimom Obchodného zákonníka.

Dňa 7. júna 2010 si sťažovateľ svoju pohľadávku vo výške 486 015,33 € zo zmluvy o pôžičke započítal voči pohľadávke [REDAKOVANÉ] vo výške 435 519,94 € zo zmluvy o dielo. Na základe tohto započítania pohľadávka [REDAKOVANÉ] zanikla a z pohľadávky sťažovateľa zostala prevyšujúca časť vo výške 50 495,39 €.

Uznesením Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 25 K 10/2010 z 18. júna 2010 bol vyhlásený konkurz na majetok [REDAKOVANÉ]. Sťažovateľ si v rámci konkurzu prihlásil pohľadávku vo výške 50 495,39 €.

Správca konkurznej podstaty 7. septembra 2010 poprel pohľadávku sťažovateľa vo výške 50 495,39 € z dôvodu jej premlčania a doplnil súpis oddelenej podstaty o novú súpisnú zložku majetku – pohľadávku vo výške 435 519,39 € voči sťažovateľovi ako dlžníkovi.

Na základe žaloby o určenie popretej pohľadávky rozhodol okresný súd rozsudkom sp. zn. 25 Cbi 16/2010 z 24. októbra 2012, ktorým určil pohľadávku sťažovateľa vo výške 50 495,39 € za zistenú.

Sťažovateľ podal tiež vylučovaciu žalobu podľa § 78 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze“), ktorou sa domáhal vylúčenia pohľadávky [REDAKOVANÉ] zo súpisu majetku z dôvodu jej zániku započítaním.

O vylučovacej žalobe rozhodol okresný súd rozsudkom sp. zn. 25 Cbi 15/2010 z 29. februára 2012 tak, že žalobu zamietol. Sťažovateľ poukázal na odôvodnenie rozsudku, v ktorom okresný súd okrem iného uviedol právny názor, podľa ktorého vylučovaciu žalobu

„je možné podať len takou osobou, ktorá by tvrdila, že je veriteľom pohľadávky a teda pohľadávka patrí jej a nie úpadcovi, nikdy však nie dlžníkom“.

Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom z 29. februára 2012 tak, že potvrdil rozsudok okresného súdu.

Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením zo 16. mája 2013 tak, že dovolanie odmietol.

Sťažovateľ v sťažnosti ďalej uvádza:

„Právny poriadok Slovenskej republiky explicitne nepozná tip konania, ktorým by sa osoba nesprávne označená za dlžníka v rámci konkurzu, mohla brániť voči takému konaniu, ktoré je plne spôsobilé zasiahnuť do jej osobnostných a vlastníckych práv a zároveň ju (ako aj jej právnych nástupcov) vystaviť značnej právnej neistote, že niekedy v budúcnosti mohla byť voči nim takáto pohľadávka vymáhaná súdnou cestou. Jediným spôsobilým typom konania, ktorý v danom prípade prichádza do úvahy je vylučovacia žaloba podľa § 78 zákona č. 7/2005 Z. z. ... Spôsob, akým sa všeobecné súdy vysporiadali so žalobou sťažovateľa, ktorou sa domáhal ochrany svojich práv, preukazuje z ich strany mimoriadny formalizmus, ktorým zároveň vedome odňali sťažovateľovi právo na súdnu a inú ochranu, keď konštatovali, že svoje právo si môže úspešne uplatniť len v inom konaní, ktoré však musí iniciovať výhradne protistrana.

Uvedené je o to závažnejšie, že sťažovateľ figuruje ako dlžník vo verejne dostupných zdrojoch, akými sú napríklad Obchodný vestník, resp. internetové vyhľadávanie. Vzhľadom na skutočnosť, že sťažovateľ je podnikateľom, jeho spájanie s nie malým dlhom voči inej spoločnosti má negatívne dopady na jeho kredibilitu a podnikateľské aktivity.

Je nesporné, že vylučovacia žaloba podľa § 78 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii sa využíva predovšetkým pri vylúčení majetku, ktorý bol zapísaný do súpisu, ale patrí inej osobe. Odsek 3 § 78 však nemožno vykladať izolovane od predchádzajúcich odsekov, ktoré sa rovnako týkajú vylučovacej žaloby.

V danom prípade, tieto pochybnosti jednoznačne svedčia v prospech sťažovateľa, ktorý svojim jednostranným úkonom a v rámci dispozície so svojim majetkom započítal svoju pohľadávku voči pohľadávke [REDAKOVANÉ] čím zanikla. Vzhľadom na omisívny postup správcu bol sťažovateľ nútený uplatniť svoje právo na súde.

Absentuje akýkoľvek právny základ, aby všeobecné súdy označovali za sporný len ten majetok, pri ktorom existuje nejaká pochybnosť o oprávnenom subjekte, bez ohľadu na možnú spornosť jeho samotnej existencie. Majetok je potrebné považovať za sporný vždy vtedy, ak (i) nie je zrejmý oprávnený subjekt alebo (ii) nie je zrejmý jeho predmet. Zuzujúci výklad všeobecných súdov označujúci za sporný majetok len ten, kde nie je zrejmý oprávnený subjekt nemá zákonnú oporu a zároveň je v rozpore s akýmkoľvek legitímnym cieľom.

Všeobecné súdy na všetkých stupňoch sa odmietli meritórne zaoberať návrhom sťažovateľa s tým, že vylučovacia žaloba nie je právny prostriedkom, ktorý by bol spôsobilý zabezpečiť sťažovateľovi sledovaný cieľ, pretože konanie v ktorom môže sťažovateľ uplatniť svoje právo je len možné budúce konania iniciované výhradne protistranou...

Svojim formalistickým výkladom všeobecné súdy nerešpektovali samotný účel vylučovacej žaloby, ktorý spočíva v tom, že správcom vyhotovený súpis majetku možno meniť aj bez jeho súhlasu a to jeho oklieštením, v konaní o vylúčenie pohľadávky, prípadne doplnením, v konaní o určenie popretej pohľadávky. Tento formalizmus všeobecných súdov je o to podstatnejší, že ním vedome odňali sťažovateľovi jediný reálny prostriedok ochrany jeho práv, ktorý mal k dispozícii...“

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu sťažovateľ uvádza:

„Tým, že sťažovateľ rozhodol o zániku svojej pohľadávky započítaním zároveň rozhodol o tom, že spoločne s tým zanikne aj jeho dlh, čím nebude ohrozené jeho ďalšie užívanie majetku prípadným možným vymáhaním tohto dlhu v budúcnosti. Vzájomnosť pohľadávok ako nevyhnutný predpoklad pre započítanie spôsobuje, že právne následky pri oboch pohľadávkach nastávajú súčasne. Tým, že sťažovateľ svojim konaním spôsobil zánik svojej pohľadávky a zároveň všeobecné súdy mu odmietli poskytnúť ochranu

pred účinkami zániku jeho dlhu, reálne dochádza k ohrozeniu práva sťažovateľa ďalej pokojne užívať svoj majetok.“

Na záver svojej argumentácie sťažovateľ uvádza:

„Okresný súd, krajský súd, ako ani najvyšší súd nerešpektovali ústavné záruky prístupu sťažovateľa k súdnej ochrane, ako ich stabilne judikuje ústavný súd, pretože:

- odňali právo sťažovateľa na prístup k súdu a to bez akéhokoľvek legitímneho cieľa,*
- odkázali sťažovateľa na neisté budúce konanie, iniciovanie ktorého však nie je v jeho dispozícii, a*
- ignorovali argument sťažovateľa o zániku pohľadávky z dôvodu započítania.*

Sťažovateľ v dôsledku napadnutého rozhodnutia zostal bez akejkoľvek súdnej ochrany svojich majetkových a osobnostných práv, pretože všeobecné súdy sa odmietli vôbec zaoberať možnosťou vylúčiť pohľadávku [REDAKOVANÉ] zo súpisu majetku z dôvodu jej zániku (neexistencie). Sťažovateľ bol týmto zbavený práva na prístup k súdu a ochranu svojich majetkových a osobnostných práv a to napriek tomu, že v súdnom konaní preukázal existenciu jednostranného započítania pohľadávok. Pre sťažovateľa tak jediným prostriedkom ochrany jeho práv zostáva ústavný súd.“

Na tomto základe sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„... Základné právo sťažovateľa... na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 Protokolu..., uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 16. mája 2013, sp. zn. 2 Obdo 67/2012 a konaním, ktoré mu predchádzalo, porušené bolo.

... Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 16. mája 2013, sp. zn. 2 Obdo 67/2012, sa zrušuje a vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

... Základné právo sťažovateľa... na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 Protokolu... rozsudkom Krajského súdu v Trnave zo dňa 25. septembra 2012, sp. zn. 21 CoKR 3/2012 a konaním, ktoré mu predchádzalo, porušené bolo.

... Rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 25. septembra 2012, sp. zn. 21 CoKR 3/2012, sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Trnave na ďalšie konanie.

... Najvyšší súd Slovenskej republiky a Krajský súd v Trnave sú povinné spoločne a nerozdielne uhradiť sťažovateľovi... náhradu trov právneho zastúpenia, vrátane DPH, na účet jeho právneho zástupcu do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

O zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a základným právom

alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha, čím zároveň vymedzí rozsah predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011).

Vychádzajúc z petitu sťažnosti podanej prostredníctvom kvalifikovaného právneho zástupcu, je jej predmetom namietané porušenie práv sťažovateľa označených v sťažnosti napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu a konaniami, ktoré predchádzali ich vydaniu.

II.1 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu postupom krajského súdu v napadnutom konaní a jeho rozsudkom z 25. septembra 2012

Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 64/03, I. ÚS 188/03).

Ústavný súd v prípade sťažovateľa vychádzal zo svojej judikatúry (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 239/09, IV. ÚS 49/2010), podľa ktorej lehota na prípadné podanie sťažnosti po rozhodnutí o dovolaní bude považovaná v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti veci zjavne vylučujú. Sťažovateľ podal dovolanie, o ktorom dovolací súd rozhodol, že nie je prípustné. V súlade s už ustálenou judikatúrou ústavného súdu nemožno však sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcu proti rozhodnutiu, ktoré predchádzalo rozhodnutiu dovolacieho súdu, odmietnuť pre jej oneskorenosť.

Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní preskúmal tú časť sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní a jeho rozsudkom z 25. septembra 2012 v spojení s čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu z hľadiska toho, či ju nemožno považovať za zjavne neopodstatnenú.

Krajský súd ako odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozsudku z 25. septembra 2012, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu vo veci samej, poukázal na § 212 ods. 1 a tiež na § 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) a uviedol:

„Dokazovanie v rozsahu vykonanom prvostupňovým súdom odvolací súd považuje za dostatočné, v ktorom sa prvostupňový súd podrobne zaoberal všetkými účastníkmi tvrdenými skutočnosťami a vznesenými námietkami, tieto správne jednotlivo i v ich vzájomnej súvislosti vyhodnotil a právny záver, ku ktorému dospel keď konštatoval, že návrh na vylúčenie pohľadávky zo súpisu majetku z dôvodu nepreukázania zo strany žalobcu, že mu táto pohľadávka patrí nie je dôvodný je správny.

Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia súdu prvého stupňa odvolací súd uvádza, že vylučovacia žaloba dlžníka, ktorý v nej argumentuje tvrdením, že dlh dodatočne zanikol nemôže byť úspešná. Ako skonštatoval i súd prvého stupňa, na tieto skutkové okolnosti môže dlžník poukazovať až pri vymáhaní pohľadávky správcom. Existenciu pohľadávky zapísanej do súpisu dlžník - žalobca ani nespochybňuje, iba tvrdí, že ju započítal voči svojej pohľadávke. Skutočnosť, že Žalobca nie je osobou, ktorá by tvrdila, že ona je veriteľom pohľadávky ale znamená, že sa vylučovacou žalobou žalobca nemôže domáhať práva na vylúčenie pohľadávky zo súpisu.

S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil s rozhodnutím prvostupňového súdu, ktoré podľa § 219 ods. 1 O. s. p. ako vo výroku vecne správne potvrdil.“

Ústavný súd pri preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu vychádzal zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05,

III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvostupňového, ako aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

Ústavný súd preto (napriek tomu, že sa sťažovateľ nedomáha vyslovenia porušenia v sťažnosti označených práv relevantným rozhodnutím okresného súdu) preskúmal aj rozsudok okresného súdu sp. zn. 25 Cbi 15/2010 z 29. februára 2012, ktorým tento zamietol vo vymedzenej časti žalobu sťažovateľa, ktorou sa domáhal vylúčenia predmetnej pohľadávky zo súpisu oddelenej podstaty [REDAKOVANÉ]. Okresný súd v odôvodnení poukázal na obsah vykonaného dokazovania a následne uviedol svoj právny záver, podľa ktorého návrh sťažovateľa, ktorým sa domáhal vylúčenia pohľadávky vo výške 435 519,94 € zo súpisu oddelenej podstaty z dôvodu, že pohľadávka v tejto výške zanikla započítaním s pohľadávkou [REDAKOVANÉ] vo výške 486 015,33 €, nie je dôvodný. Tento právny záver následne takto odôvodnil:

„Súčasťou konkurznej podstaty sú pravidelne aj pohľadávky, ktoré má úpadca v právnej pozícii veriteľa voči svojim dlžníkom. Tieto pohľadávky je správca povinný vymáhať, alebo ich môže speňažiť formou odplatného uspokojenia pohľadávok. Správca konal s odbornou starostlivosťou, keď zahrnul aj predmetnú pohľadávku úpadcu voči žalobcovi. Priložené písomné doklady, ako i vyjadrenie žalobcu na pojednávanie, totiž vzbudzujú potrebu ich dôsledného preskúmania pre určenie ich platnosti, či už vcelku alebo v častiach. V tomto konaní však nebolo potrebné skúmať platnosť či neplatnosť priložených dokladov, nakoľko toto bude predmetom iného konania, napr. konania o popretie pohľadávky alebo v ďalších konaniach, ktoré môžu vzniknúť po skončení tohto konania v prípade vymáhania prípadne speňaženia tejto pohľadávky, keďže podľa § 78 ods. 5 ZKR správca nemôže majetok speňažiť, kým sa o majetku vedie na súde konanie o jeho vylúčení zo súpisu. Taktiež žiadny z účastníkov konania nenavrhol vykonať dokazovanie k týmto otázkam napriek poučeniu, že sú povinní tak urobiť do skončenia prvého pojednávania.

Žaloba, v ktorej žalobca namieta existenciu dlhu, ktorý má voči úpadcovi, ktorý je v tomto prípade v pozícii veriteľa, nemôže byť úspešná. Žalobca môže byť vo vylučovacom konaní úspešný len vtedy, ak preukáže, že mu patrí subjektívne právo, ktoré vylučuje zapísanie majetku do súpisu. Vylučovaciu žalobu je možné podať len takou osobou, ktorá by tvrdila, že je veriteľom pohľadávky a teda pohľadávka patri jej a nie úpadcovi, nikdy však nie dlžníkom. K takej situácii by mohlo dôjsť vtedy, ak by napr. úpadca pred vyhlásením konkurzu postúpil spornú pohľadávku a neuviedol by toto v účtovnej evidencii, v dôsledku čoho by správca zapísal pohľadávku, ktorá patrí tretej osobe, do súpisu ako pohľadávku, ktorá patri úpadcovi.

Žalobca teda s poukazom na vyššie citované ustanovenie § 78 ods. 3 ZKR vôbec nepreukázal, že by mu patrilo právo vylučujúce zapísanie pohľadávky vo výške 435.519,94 eur do súpisu.

Ako už bolo uvedené žalobca, ktorého zatažuje dôkazné bremeno, nepreukázal, že by bol veriteľom pohľadávky namiesto úpadcu, a preto súd žalobu žalobcu v celom rozsahu zamietol ako nedôvodnú.“

Sťažovateľ namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v spojení s čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu v napadnutom konaní a jeho rozsudkom z 25. septembra 2012. Sťažovateľ namieta, že krajský súd v spojení s okresným súdom mu odmietli v dôsledku použitého právneho výkladu poskytnúť súdnu ochranu. Tvrdí, že konajúce súdy uplatnili formalistický výklad § 78 zákona o konkurze, ktorý nerešpektuje účel vylučovacej žaloby. Namieta, že je arbitrárny ten právny záver konajúcich súdov, že sťažovateľ ako dlžník nemôže úspešne použiť v konkurznom konaní vylučovaciu žalobu ako právny nástroj. Svoju argumentáciu o zániku pohľadávky započítaním takto môže uplatniť až v inom konaní, v ktorom dlžník alebo správca konkurznej podstaty pristúpia k priamemu vymáhaniu pohľadávky.

Napadnutý rozsudok krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu je založený na právnom názore, že vylučovaciu žalobu podľa § 78 zákona o konkurze nemôže

uplatníť dlžník pohľadávky, ktorý tvrdí, že pohľadávka zanikla. V takomto prípade podľa konajúcich súdov nie je potrebné skúmať argumentáciu žalobcu – dlžníka o neexistencii pohľadávky. Relevantné je výlučne to, či žalobca v žalobe tvrdí, že on je veriteľom pohľadávky, ktorá takto nemala byť zaradená do súpisu majetku úpadcu, a preto uplatňuje jej vylúčenie zo súpisu. Ústavný súd považuje uvedený výklad § 78 zákona o konkurze za jeden z možných výkladov, nie je v rozpore so zmyslom a účelom uvedeného zákonného ustanovenia, nemožno ho preto považovať za arbitrárny.

Uvedený právny výklad § 78 zákona o konkurze korešponduje aj s rozhodovacou činnosťou najvyššieho súdu. Najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 5 Obo 90/2007 z 30. júla 2008 uviedol, že z „vylúčenia vecí sú vylúčené tie veci, ktoré aj po vyhlásení konkurzu zostávajú vo vlastníctve úpadcu. Osoba, ktorá podala žalobu o vylúčenie veci z konkurznej podstaty, musí preukázať nielen to, že vec nemala byť do súpisu zaradená, ale aj to, že právo vylučujúce zaradenie veci do podstaty náleží jej, t. j. že vec je v jeho vlastníctve, spoluvlastníctve alebo držbe. Nemožno sa úspešne domáhať vylúčenia veci, ktorá aj po vyhlásení konkurzu zostáva vo vlastníctve úpadcu.“. Obdobne z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 7 Obo 64/2000 z 22. júna 2000 vyplýva, že ak bol na majetok objednávateľa vyhlásený konkurz, zhotoviteľ sa nemôže úspešne domáhať proti správcovi konkurznej podstaty vylúčenia veci, ktorá bola predmetom údržby, opravy alebo úpravy z konkurznej podstaty úpadcu, pretože vlastníkom veci je úpadca.

Ústavný súd tiež konštatuje, že krajský súd v spojení s okresným súdom svoje právne závery primerane odôvodnili, tieto závery preto nie sú zjavne neodôvodnené. Odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu v spojení s rozsudkom okresného súdu ako súdu prvého stupňa predstavuje dostatočný podklad pre výrok rozsudku krajského súdu, ktorým tento potvrdil rozsudok okresného súdu ako vecne správny.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej konštatoval, že postup súdneho orgánu, ktorý koná v súlade s procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi konania v občianskoprávnej alebo trestnoprávnej veci, nemožno považovať

za porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). Ústavný súd nezistil žiadne také skutočnosti, ktoré by naznačovali možnosť porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom krajského súdu z 25. septembra 2012. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu v spojení s právnym názorom okresného súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad § 78 zákona o konkurze krajským súdom ako odvolacím súdom v spojení s okresným súdom ako súdom prvého stupňa takéto nedostatky nevykazuje.

Na tomto základe ústavný súd sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní a jeho uznesením zo 16. mája 2013

Najvyšší súd napadnutým uznesením zo 16. mája 2013 odmietol dovolanie sťažovateľa. V odôvodnení svojho uznesenia v prvom rade skúmal prípustnosť dovolania podľa § 238 OSP, pričom uviedol:

„V zmysle ust. § 238 O. s. p. platí, že dovolanie proti rozhodnutiu vydanému v procesnej forme rozsudku, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok, (§ 238

ods. 1 O. s. p.), alebo rozsudok, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu, vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O. s. p.), alebo rozsudok potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu, alebo ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O. s. p.).

Nakoľko v prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa (pričom v jeho výroku prípustnosť dovolania nevyslovil, ani nejde o potvrdzujúci rozsudok rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky), je nepochybné, že prípustnosť dovolania žalobcu z § 238 ods. 1 až 3 O. s. p. nemožno vyvodiť.“

Následne najvyšší súd poukázal na dovolaciu argumentáciu sťažovateľa a uviedol:

„S prihliadnutím na obsah dovolania sa dovolací súd zameril na otázku, či dovolateľovi nebola postupom súdu odňatá možnosť konať pred súdom, čo zakladá dovolací dôvod podľa ust. § 237 písm. f/ O. s. p.

Podstatná časť dovolacích námietok žalobcu spočíva v odkazoch na prípady, podľa ktorých argumenty súdov pre odmietnutie argumentov účastníka konania musia byť zrozumiteľné, dostatočne konkrétne, aby naozaj vyvracali alebo spochybňovali argumenty účastníka konania. Z uvedeného je preto zrejmé, že podľa dovolateľa odôvodnenie písomného vyhotovenia rozhodnutia odvolacieho súdu je nepreskúmateľné, resp. nedostatočné.“

Najvyšší súd v tejto súvislosti poukázal na požiadavky na riadne odôvodnenie rozhodnutí súdov, ktoré vyplývajú z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, a taktiež na relevantné právne závery Európskeho súdu pre ľudské práva a ústavného súdu. Následne uviedol svoje právne závery:

„Preskúmaním veci dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutia súdov nižších stupňov zodpovedajú vyššie uvedeným požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutí.

Súd prvého stupňa v odôvodnení svojho rozhodnutia zo dňa 29. 02. 2012 č. k. 25 Cbi/15/2010-84, uviedol rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísal priebeh konania, stanoviská procesných strán k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania a citoval právne predpisy, ktoré aplikoval na prejednaný prípad a z ktorých vyvodil svoje právne závery. Prijaté právne závery primerane vysvetlil.

S odôvodnením súdu prvého stupňa sa stotožnil aj odvolací súd. Odvolací súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia dodal, že vylučovacia žaloba dlžníka, ktorý v nej argumentuje tvrdením, že dlh dodatočne zanikol, nemôže byť úspešná. Ako skonštatoval i súd prvého stupňa, na tieto skutkové okolnosti môže podľa odvolacieho súdu dlžník poukazovať až pri vymáhaní pohľadávky správcom. Odvolací súd ďalej uviedol, že existenciu pohľadávky zapísanej do súpisu dlžník – žalobca ani nespochybňuje, iba tvrdí, že ju započítal voči svojej pohľadávke. Skutočnosť, že žalobca nie je osobou, ktorá by tvrdila, že ona je veriteľom pohľadávky, ale podľa odvolacieho súdu znamená, že sa vylučovacou žalobou žalobca nemôže domáhať práva na vylúčenie pohľadávky zo súpisu.

Dovolací súd k aplikácii ust. § 219 ods. 2 O. s. p. dodáva, že v prípade, ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvého stupňa (úplný alebo čiastočný blanketový odkaz) stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci, pretože rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe zahŕňa po obsahovej stránke, aj odôvodnenie rozsudku súdu prvého stupňa, s ktorým tak tvorí jeden celok. Na základe uvedeného, rozhodnutie súdu prvého stupňa, ako aj napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, je potrebné považovať za jeden celok, ktorý vytvára komplexné zhodnotenie skutkovej a právnej stránky posudzovaného vzťahu medzi účastníkmi konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že skutkové a právne závery súdu prvého stupňa nie sú v danom prípade zjavne neodôvodnené a nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, a preto aj odôvodnenie dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ako jeden súvislý celok s odôvodnením rozhodnutia súdu prvého stupňa, s poukazom na ustanovenie § 219 ods. 2 O. s. p. splňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 O. s. p.).“

V odôvodnení najvyšší súd poukázal tiež na dovolaciu argumentáciu sťažovateľa, podľa ktorej krajský súd v spojení s okresným súdom prerokúvanú vec nesprávne právne posúdili. K tejto skutočnosti najvyšší súd uviedol:

„Dovolací súd ďalej uvádza, že žalobca podané dovolanie odôvodnil s poukazom na tvrdenie, že súd prvého stupňa a odvolací súd v danom prípade nesprávne vec právne posúdili. Táto činnosť súdu je obsahom právneho posudzovania veci...

Dovolací súd so zreteľom na vyššie uvedené zdôrazňuje, že ust. § 237 písm. f/ O. s. p. dáva odňatie možnosti konať pred súdom výslovne do súvislosti iba s faktickou procesnou činnosťou súdu, a nie s jeho právnym hodnotením veci. Právne posúdenie veci súdmi nižších stupňov je síce relevantný dovolací dôvod, ktorým možno úspešne odôvodniť procesne prípustné dovolanie (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.); nesprávne právne posúdenie ale prípustnosť dovolania nezakladá. Dovolanie je v ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku upravené ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý nemožno podať proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu; pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky prípustnosti dovolania, nemožno napadnuté rozhodnutie podrobiť vecnému preskúmvaniu, a preto ani zohľadniť prípadné vecné nesprávnosti rozhodnutia.

Námietka dovolateľa, týkajúca sa aktívnej legitímácie a práva pokojne užívať svoj majetok, z pohľadu osoby dotknutej, je otázkou právneho posúdenia, čo v súvislosti s vyššie uvedeným, nezakladá procesnú prípustnosť dovolania.

Vzhľadom na uvedené možno preto zhrnúť, že nakoľko prípustnosť dovolaniu v danom prípade nemožno vyvodiť z ust. § 238 O. s. p. a neboli zistené (ani tvrdené) vady uvedené v ust. § 237 O. s. p., Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dovolanie žalobcu podľa ust. § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.“

Sťažovateľ namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu

postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní a jeho uznesení z 16. mája 2013. Vo svojej argumentácii neuvádza konkrétne výhrady smerujúce k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu a postupu, ktorý predchádzal vydaniu tohto uznesenia. Argumentácia sťažovateľa sa všeobecne týka výkladu a aplikácie § 78 zákona o konkurze konajúcimi súdmi a toho, že v dôsledku prijatého právneho výkladu, podľa ktorého vylučovaciu žalobu nemôže v konkurznom konaní úspešne uplatniť ten, kto je dlžníkom pohľadávky, sa konajúce súdy nezaoberali tvrdením sťažovateľa o zániku pohľadávky započítaním. Sťažovateľ neuviedol v sťažnosti takú argumentáciu, ktorá by priamo namietala arbitrárnosť právnych záverov najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu, prípadne zjavnú neodôvodnenosť jeho uznesenia z 16. mája 2013.

Vychádzajúc z týchto skutočností, ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a postup, ktorý predchádzal jeho vydaniu z tých hľadísk, ktoré vyplývajú zo sťažnosti sťažovateľa. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie sťažovateľa nie je prípustné podľa § 238 OSP. Vzhľadom na obsah dovolania skúmal tiež, či konajúce súdy neodňali sťažovateľovi možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) OSP predovšetkým tým, ako okresný súd a krajský súd odôvodnili svoje rozsudky. Konštatoval, že odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu v spojení s odôvodnením rozsudku okresného súdu dáva odpoveď na všetky relevantné skutkové a právne otázky a spĺňa tak zákonné parametre odôvodnenia podľa § 157 ods. 2 OSP. Poukázal tiež na možnosť odvolacieho súdu vyhotoviť na základe § 219 ods. 1 a 2 OSP zjednodušené odvolanie svojho potvrdzujúceho rozhodnutia. Rovnako tak uviedol, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá samo osebe prípustnosť dovolania a nemôže konštituovať dovolací dôvod podľa § 237 písm. f) OSP. Uvedené právne závery nemožno podľa ústavného súdu považovať za arbitrárne a zjavne neodôvodnené, preto sú ústavne udržateľné.

V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva, preto môže do výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov všeobecnými súdmi zasahovať len v prípadoch, keď sa ich výklad vyznačuje

svojevôľou a zjavnou neodôvodnenosťou do tej miery, že to má za následok porušenie základného práva alebo slobody. Keďže ale ústavný súd v prípade napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu prejav svojevôle, resp. zjavnej neodôvodnenosti nezistil, nepovažoval v danom prípade argumentáciu sťažovateľa za spôsobilú na to, aby len na jej základe bolo možné toto rozhodnutie hodnotiť ako ústavne neakceptovateľné a neudržateľné.

Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. O svojevôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku najvyšším súdom ako dovolacím súdom takéto nedostatky nevykazuje.

Na tomto základe ústavný súd sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2015